

פתח דבר

תלמידים יקרים,

בקיץ הקרוב תיגשו לבחינת הבגרות בלשון עברית, שאלון ב' עולים. חשוב שתכירו את הפרקים בבחינה, ואת מה שמצופה מכם בכל אחד מן הפרקים. לפניכם פירוט מבנה הבחינה, בתקווה שמידע זה יסייע לכם בתהליך הלמידה.

הפרקים ומפתח ההערכה

פרק א: הבנת הנקרא	30 נקודות
הבעה בכתב, סיכום ממוג	20 נקודות
פרק ב: תחביר	20 נקודות
פרק ג: שם המספר ומערכת הצורות:	30 נקודות
(שם המספר – 5 נקודות)	
פועל, שם ומילות יחס – 25 נקודות)	

מידע חשוב

משך הבחינה: שלוש שעות. לזכאים לתוספת זמן משך הבחינה הוא שלוש שעות + רבע מהזמן.
חומר עזר מותר בשימוש: אין.
תשובות: יש לענות במחברת הבחינה. יש להקפיד על כתב יד ברור ועל פיסוק הגיוני ולשמור על כללי הדקדוק.
בספר זה מובאות בחינות, הערוכות לפי מסמכי ההלימה של משרד החינוך, ותואמות את מה שנדרש בבחינת הבגרות שאלון ב עולים, תשע"ז.

פרק א - הבנה והבעה (50 נקודות)

בפרק זה יינתנו כשני טקסטים בהיקף של כ-900 מילים לכל היותר, הדנים באותו נושא מהיבטים שונים. בפרק זה תידרשו לענות על שאלות שיבדקו הבנה לוקלית וגלובלית של תוכן הטקסט, המבנה שלו והלשון המשמשת בו.

הטקסטים בספר זה עוסקים בין היתר בהקניית ערכים מתחומי דעת שונים, למשל: מחזור, שמירה על הטבע, דאגה לבריאות האדם, רגישות לבעלי החיים, חשיבות הנהיגה הזהירה, קשר להיסטוריה היהודית ועוד.

במבחנים תוכלו למצוא ייצוג לסוגות שונות: טיעון, מידע, חוויה, תיאור, מכתב אישי, מכתב פורמלי, מודעה, הוראה, המלצה, דו שיח, ערך מילוני, קטע מעיתון, כתיבת תגובות ועוד.

בפרק ההבעה תידרשו לכתוב סקירה ממזגת. תוצר הכתיבה ייבחן על פי המפורט בעמוד הבא. חשוב מאוד להיחשף לסוגות השונות בלשון ולדעת להבחין ביניהן. כל טקסט מכל סוג שהוא ייבחן על פי המאפיינים הייחודיים לו, לכן הבחנה בין הסוגות תחדד את ההבנה.

השאלות בפרק ההבנה וההבעה מגוונות הן בדרכי התשאול, הן במטלה והן באופן שבו יש לענות. לעתים יש לנסח משפט או יותר, לעתים יש להשלים טבלה או תרשים אחר, לעתים יש לנסח משפט או קטע מהפרטים המופיעים בתרשים, וכן יכולות להיות שאלות "סגורות" ועוד.

זהו פרק חשוב מאוד בפיתוח היכולות האישיות, ובא לידי ביטוי גם במבחן זה. רצוי לדעת כי ניתוח הטקסטים יעשה על פי ההיבטים השונים: תוכן, מבנה ולשון. תהיה התייחסות למרכיבים הבאים: ההקשר הנסיבתי, קישוריות, רכיבי מבנה המאפיינים טקסט טיעון, כגון: טענה והנמקתה, טענות של מתנגדים, הסתייגות והפרכה, אזכור מקורות מידע, פריט ביבליוגרפי, השוואה, תבחיני השוואה וכיו"ב.

כמו כן תישאלו על טענות גלויות וסמויות, על קשרים רעיוניים בין המשפטים בטקסט ובין הפסקות בטקסט, וכן על מאזכרים: כינויי רמז, שמות עצם מיוחדים ועוד.

בפרק זה תוקדש תשומת לב לזיהוי רכיבי הטיעון: טענה, עמדה, נימוק, ביסוס, טענת נגד, הפרכה ועוד. ניסוח השאלות ישקף את ממדי החשיבה השונים.

השאלות הן מסדר חשיבה גבוה, ומייצגות את ממדי החשיבה השונים: **איתור מידע ואחזור, פרשנות והיסק הערכה וביקורת.**

למה הכוונה?

איתור מידע: הכוונה למידע המופיע באופן גלוי ומפורש בטקסט. לעתים המידע יופיע בגוף הטקסט, אולי במקביל גם בקטע הנלווה, ולעתים יופיע בכותרת, בהערות שוליים או באיור נלווה. **פרשנות והיסק:** כאן תידרשו לתהליכי חשיבה גבוהים: "לנתח" תוכן (=לבצע אנליזה), להעלות השערות, להסיק מסקנות, להבין רעיון מרכזי, להבין את מטרת כתיבת הטקסט, להבין קשרים לוגיים, לנתח נתונים, לבצע הכללות, למיין פריטים, להצדיק ידע, להפריך אותו, למוג בין שני פריטים או בין שני מקורות. השאלות יעסקו בפירוש מונחים, במטרת הכותב, בעמדותיו, בכוונותיו, בהשוואה בין היבטים, המללה של תרשים או ההפך: למלא תרשים במידע המופיע בטקסטים. בשאלות כאלה תידרשו לענות על כל מרכיבי השאלה, ובדיוק על מה שנשאלתם.

הערכה וביקורת: כאן תידרשו לחוות את דעתכם בסוגיה (בעיה) מסוימת. בשאלות כאלה חשוב שתצינו בתשובה את דעתכם וגם את הנימוקים לה. זכרו: מד"ן = מידע כללי, דעתך, כלומר עמדתך (תומך=בעד, מתנגד=נגד, מסתייג) ונימוקים (סיבות והסברים). תשובתכם תסתמך על שיקולים המבטאים תהליכי חשיבה רציונליים, הגיוניים ומנומקים היטב.



<http://tinyurl.com/ivrit18>

- שאלות עמ"ר (ערכים, מעורבות ורלוונטיות):

השינוי הנדרש למיקוד לשון עולים לקיץ תש"ף

הבעה בכתב

כתיבת מאמר בהיקף של כ-200 מילים בהתאם לדרישות המטלה ולמטרותיה. במטלת כתיבה זו תידרשו לבצע מיזוג של מידע משניים עד שלושה מקורות.

בבדיקת מטלת ההבעה תינתן תשומת לב לפרטים הבאים:

■ **האם בוצעו מטלות הסיכום?**

- א. **השמטה** (השמטת מידע מיותר).
- ב. **הכללה** (שימוש בביטויים מכלילים במקום פירוט, במקום שזה מתאפשר. למשל כאשר מידע מסוים מופיע בכמה מן המקורות, אין צורך לפרט, אפשר לנסח בהכללה).
- ג. **הבניה** (לאחר השמטה והכללה יש לבצע הבניה של המידע, כלומר בנייתו מחדש כטקסט עצמאי)

■ **האם הייתה התייחסות ראויה למקורות המידע?**

- א. דרכי מסירת הדיבור
- ב. פועלי ההבעה
- ג. רישום ביבליוגרפי

ממדי ההערכה למטלת ההבעה:

- **תוכן המידע:** ייבדקו תמציתיות ודיוק. עודפות תפגע ברלוונטיות לתוכן.
- **ארגון המידע:** ייבדקו עצמאיות הטקסט, לכידות וקישוריות, שזירת רעיונות משותפים, אבל גם שמירה על ייחודיות של כל מאמר.
- **אזכור מקורות המידע בגוף הכתיבה ובסופה על פי המוסכמות האקדמאיות.** שימוש מגוון בדרכי מסירה ובפועלי הבעה.
- **לשון מבע ותקינות** (הציון לא יינזק בגין טעויות כתיב, אולם יש להקפיד על נושא זה בהוראה).

פרק ב - תחביר (20 נקודות)

- **זיהוי תפקיד תחבירי של מילים:** הנושא, הנשוא, משלימי השם ומשלימי הפועל, לרבות חלקים כוללים בקשרים של ריבוי, ניגוד, ברירה.
- **המרות מסוג אחד לסוג אחר תוך הבנת ההיבט הפונקציונלי,** כלומר הבנת הקשר בין המבנה התחבירי ובין הסיטואציה התקשורתית.
- **פירוק משפטים למשפטים עצמאיים והרכבת משפטים** ליחידות שיח.
- **פירוק, הרכבה ויצירה של סמיכות ושל שם עצם + שם תואר,** בכלל זה יש להתייחס ליידוע ולריבוי.
- **התאמה של הפועל או האוגד לצירוף סמיכות** - חלק זה שייך לתקינות לשונית, אבל יש ללמדו במסגרת התחביר.
- **שיבוץ אוגד - שורש הי"ה - בעבר ובעתיד** בהתאם לנדרש מן ההקשר במשפט.
- **מילות קישור ומשמעויותיהן הלוגיות:** תנאי, סיבה ותוצאה, ויתור, הסתייגות, ניגוד והשוואה, תכלית, הוספה והדגשה, זמן, משפטי לוואי ותוכן (מי ש...).
- **מבנים תחביריים מודאליים:** שיבוץ והמרות של שם הפועל במבנים מודאליים המביעים עמדה או רצון: צריך, אפשר, אסור, מותר, כדאי, לא כדאי, חשוב, רצוי, מקובל + שם הפועל.
- **ייבדק התפקיד הרטורי של משפט לוואי** בהרחבת שם העצם.
- **כמו כן ייבדק הידע בנושאים הבאים:** מילת היחס "את", ה"א היידוע, זיהוי והמרה מסביל לפעיל וההפך, נטייה של הצורות יש/אין/להיות, התאמה דקדוקית במין ובמספר, ביידוע, בזמן ובגוף, דיבור ישיר ועקיף, המרות משפטים בזמנים.

פרק ג - שם המספר ומערכת הצורות (30 נקודות)

- חלק זה מתייחס לפועל, לשם העצם, לשם המספר ולמילות היחס.
1. **יידרש זיהוי של שורש, בניין, גוף, זמן פעלים ושמות מן הגזרות הבאות:** שלמים, מרובעים, חפ"נ, חפ"צ, נל"א, נל"י/ה, נפ"י/ו, נע"ו/י.
 2. **נטייה ושיבוץ של הצורות המוגדרות בסעיף 2,** במשפטים וביחידות שיח.
 3. **זיהוי תפקידי הבינוני:** פועל בהווה, שם עצם, שם תואר.
 4. **זיהוי דרכי תצורת שם העצם ויצירת שמות בעברית.**
 5. **הכרת שמות הפעולה** בבניינים השונים ובגזרות השונות.
 6. **זיהוי משמעות משקלים.** בעניין זה חשוב ללמד את הבנת הדרך שבאמצעותה שמות נוצרים, ולדרוש פחות שינון של משקלים ומשמעויות.
 7. **יצירה והמרה של צורות על פי הגדרה של חלק דיבור:** מפועל לשם פעולה וההפך.
 8. **בשם העצם יידרש מיון לפי משמעויות הצורך הסופי.**

9. בתחום **שם המספר** יושם דגש בהבחנה בין זכר לנקבה במספר מונה ובמספר סודר, וכן שימוש תקין במספר סתמי ובציון תאריכים.
10. בתחום **מילות היחס** ייבדקו הנושאים הבאים: נטיית מילות היחס, שיבוץ מילות היחס המוצרכות ושיבוץ מילות יחס מתאימות על פי ההקשר.
11. בספר זה אפשרנו ייצוג קטן מאוד גם לשורש + משקל לשאילה מלועזית בליווי שאלות מטה- לשוניות, בדבר החשיבות של שמירה על אוצר המילים העברי. כמו כן התייחסנו גם לצורות דומות, לשינוי סדר מילים במשפט, למונחים כמו ניגודיות, ביטוי מכליל ופירוט. שיקול הדעת שעמד לפנינו היה לאפשר פיתוח המסוגלות להבנה עמוקה יותר של טקסט כתוב.

אסטרטגיות שיעזרו לכם להשיג יותר

א. פענוח שאלה

- קראו את השאלה והבינו את משמעותה. זכרו: שאלות רבות מלמדות וגם שואלות. למשל: בפסקה ב הכותב מציג שני רעיונות. פרטו אותם.
- השאלה מלמדת ש:** בפסקה ב הכותב מציג שני רעיונות.
- בשאלה אנו מתבקשים:** לפרט אותם.
- מספרים (או אותיות):** בפסקה ב ולא בפסקה אחרת.
- שימו לב למילות השאלה: מה, מי, איך, מדוע, לשם מי, לשם מה ועוד.
 - שימו לב למילות ההוראה: ציין, הסבר, הקף, הבע, כתוב, ספר ועוד.
 - שימו לב למילים משמעותיות: גורם, רעיון, פעולה, השערה, מסקנה, סיבה, תוצאה, נכון/ לא נכון ועוד.
 - שימו לב ל**מספרים**: מספרים ממקדים את עיקר המטלה: האם מדובר במספר שורה? האם התבקשתם לציין שני גורמים (ולא אחד או שלושה)? האם המספר מייצג שנה מסוימת? ועוד.
- מספרים יספרו לכם על מה לענות: כמה גורמים, כמה רעיונות, כמה דוגמאות, כמה שורות לכתוב, לאיזו שורה או פסקה לפנות ועוד.
- יש שאלות שבהן מודגשת מילה – שימו לב אליה. היא מחזקת את משמעות המטלה. לדוגמה: כתוב את תשובתך במכתב (כאן המילה מודגשת בקו) או כתוב את **שם הפועל** (כאן המילה מודגשת באופן הכתב)
 - שימו לב לשאלות הערכה ו**ביקורת**: אלה הן שאלות שבהן תתבקשו לחוות את דעתכם בסוגיה מסוימת. בשאלות כאלה חשוב שתצינו בתשובה את דעתכם וגם את הנימוקים לכך. כל תשובה תתקבל, בתנאי שתנומק כראוי.
- בשאלות אלה חשוב לברר תחילה כמה שורות עליכם לכתוב. מטלת כתיבה נבדקת לפי תוכן, מבנה, מבע ותקינות. בתשובות שבספר תמצאו פירוט על הפרמטרים הללו בהתאם למטלות המופיעות בכל בחינה.

ב. תכנון עבודה

1. קראו את המטלה היטב. האם הבנתם מה היא מספרת? האם הבנתם מה היא שואלת? האם מופיעים בה מספרים? אם כן, שאלו את עצמכם למה הם מתייחסים.
2. בדף טיוטה כתבו מה השאלה שואלת.
3. בדף הטיוטה התחילו לנסח את תשובתכם.
4. בדקו את התוצר בדף הטיוטה:
 - ✓ האם עניתם על השאלה?
 - ✓ האם ניסחתם את תשובתכם בהתאם לסוגה? שימו לב למה נתבקשתם: לנסח מודעה? לכתוב מכתב? קטע לעיתון? ועוד.
 - ✓ האם עניתם באורך הנדרש (לעתים בשאלה מצוין מספר שורות)?
 - ✓ האם ניסחתם את תשובתכם בעברית תקנית, ללא שגיאות?
 - ✓ האם השתמשתם במילות קישור? הן חשובות כדי ליצור משפטים ברורים, וכדי להוסיף לכידות לקטע.
 - ✓ האם מבנה המשפטים תקין?
 - ✓ האם בדקתם את ההתאם הדקדוקי בין המילים בכל משפט (מין, מספר, זמן, גוף ויידוע)?
 - ✓ האם השימוש במילות יחס ובמילות קישור תקין?
 - ✓ ומה עם פיסוק המשפט?
5. לאחר שבדקתם את תשובתכם, נסחו אותה בכתב יד נקי וברור בטופס הבחינה.

עוד רגע נבחנים... מה עושים?

- פותרים מבחן.
- בודקים בתשובון - מה נכון ומה שגוי.
- עכשיו ברור לנו מה אנו יודעים ומה עלינו לשפר.
- לומדים את מה שלא ידענו במבחן.
- עוברים למבחן הבא.
- שוב בודקים... מגלים... לומדים...
- זכרו, בכל מבחן שפתרתם, אתם עושים צעד קדימה!
- הכי חשוב: האמינו בעצמכם!!!

טיפים לתכנון למידה יעילה

ספר זה נועד לשפר את רמת הידיעות שלכם לקראת בחינת הבגרות.

מהי למידה יעילה?

למידה המתאפיינת ביעילות היא למידה שבה התלמיד מבין את מה שלמד, בזמן קצר יחסית לפעמים קודמות שבהן למד, והוא זוכר היטב את חומר הלימוד. למידה יעילה מתאפיינת בניצול טוב של כל המשאבים: חומר הלימוד, הלומד והזמן.

משאבי למידה

✓ **חומר הלימוד.** לאחר שלמדתם היטב את נושאי הלימוד, התחילו לפתור את **בחינות הבגרות**. בחינות הבגרות מְדַמּוֹת את ה"דבר האמיתי". ככל שתפתרו יותר, תצליחו להבין מה צפוי בבחינה, ואיך תוכלו לפתור אותה בצורה יעילה. הנחת היסוד היא שתרגול רב משפר את מיומנויות הלמידה של הלומד, מגביר את רמת ידיעותיו בנושא, ומפחית את רמת החרדה לקראת הבחינה.

✓ **הלומד.** הלומדים הם אתם. בדקו למה אתם זקוקים כדי להצליח? מה יעזור לכם לתפקד בריכוז רב? חדר מאורגן, שולחן עבודה נקי, שקט מסביב וציוד למידה: ספר, כלי כתיבה, מדגש (מרקר), שעון ועוד. שאלו את עצמכם: ממה יש להתרחק עכשיו כדי ללמוד טוב יותר? מהטלוויזיה, מהאייפד, מהטלפון הסלולרי, מהמפגשים החברתיים וכדומה. אמרו בקול: עכשיו עלינו ללמוד. להתכונן ללמידה.

✓ **תכנונו את משך זמן הלמידה.** תוכלו למשל, להתחיל לפתור פרק אחד: הבנת הנקרא והבעה. לשם כך עליכם להקצות זמן מדויק. לא לקום לפני שסיימתם. אם אתם זקוקים ליותר מזה, זה בסדר. זכרו: ככל שתתרגלו יותר, תשתפרו.

רפלקציה:

לאחר תרגול המבחן הראשון, כתבו לעצמכם איך הרגשתם, מה אתם חשים שקל לכם ובמה אתם מתקשים.

תהליך זה יסייע לכם להבין כיצד להשתפר. ככל שהלומד מודע יותר לתהליכי הלמידה שלו, הוא מסוגל להשפיע עליהם. מודעות לתהליכי למידה מאפשרת "פיקוח" עצמי על התהליכים, מייצרת אסטרטגיות אישיות טובות, ומייעלת את התהליך.

מה מומלץ לעשות?

א. תכננו את השבוע שלכם. בטבלה זו כתבו כמה מבחנים אתם רוצים לתרגל. ושבצו זאת בטבלה.

שבת	יום ו	יום ה	יום ד	יום ג	יום ב	יום א	
מנוחה	לימודים בבית הספר	לימודים בבית הספר	לימודים בבית הספר	לימודים בבית הספר	לימודים בבית הספר	לימודים בבית הספר	08:00-15:00
	מנוחת צהריים: אוכל עם חברים	מנוחת צהריים: אוכל צהריים באתר ההתנדבות שלי	מנוחת צהריים: נפגש עם חברים	מנוחת צהריים: צופה בתוכנית האהובה עליי (הקלטתי אותה)	מנוחת צהריים: ארוחה עם סבתא וסבא	מנוחת צהריים: ארוחה עם אימא ואבא	15:00-16:30
	מתכונן למבחן בכימיה	פותר בחינת בגרות מס' 2 ובודק את תשובותיי	חוג שחייה/ריקוד/כדורגל	תנועת נוער	פותר בחינת בגרות מס' 1 ובודק את תשובותיי	חוג שחייה/ריקוד/כדורגל	16:45-18:00
							18:00-20:00
		כותב לעצמי: מה היה לי קל ומובן, ומה היה לי קשה ועליי לשפר. כותב לעצמי איך להשתפר בכך			כותב לעצמי: מה היה לי קל ומובן, ומה היה לי קשה ועליי לשפר. כותב לעצמי איך להשתפר בכך		20:00-21:00

- זמן למידה:** יש שעון? כמה זמן מוקצה ללמידה?
- סביבת למידה:** העפתם את מה שמפריע? ארגנתם סביבה לימודית נעימה לכם? יש ספר? יש כלי כתיבה?
- מטרות:** אל תציבו לכם מטרות מורכבות. התחילו בצעד קטן: פרק בבחינה אחר כך שניים...
- כיצד תזכרו את החומר הנלמד?** אם תרצו לזכור כללים או מידע מילולי, ערכו זאת בראשי תיבות, בטבלאות, בתרשים זרימה. הלחינו לשיר כלל חשוב ועוד.
- לא הספקתם להגיע לתרגול מבחנים?** בררו למה. חשוב שתדעו מה מונע מכם למידה יעילה. חשוב כל הזמן לבדוק עם עצמכם מה מקדם אתכם בלמידה ומה מעכב אתכם. התשובות יסייעו לכם לארגן את הזמן, את הסביבה ואת חומר הלימוד לקראת למידה יעילה ומשמעותית.

מבחן מספר 1

פרק א - הבנה והבעה (50 נקודות)

קרא את הטקסטים שלפניך, וענה על כל השאלות שאחריהם.

טקסט א

אז מהו בעצם שביל ישראל?

(מתוך אתר המרשתת: <http://shvilist.com/info.html>, 2015)

- פסקה א שביל ישראל הוא שביל לאורך מדינת ישראל באורך 940 קילומטר. השביל מתחיל בקיבוץ דן שבצפון, ומסתיים במעבר גבול טאבה ליד אילת. כשצועדים בשביל ישראל אפשר לראות אתרים היסטוריים ותופעות טבע מיוחדות.
- פסקה ב השביל מסומן בצבעים לבן-כחול-כתום, שזהו סימון "שביל ישראל". הסימון מופיע לרוב בצורה מדורגת, כאשר הצבע העליון מצביע על כיוון ההליכה: לבן צפונה וכתום דרומה. הצבע הלבן מייצג את החרמון בצפון, והצבע הכתום את המדבר בדרום.
- פסקה ג השביל הוא רציף, אך מחולק ל-44 קטעים. למשל, קטע מספר 19 הוא הקטע המתחיל בתל אביב וממשיך למקורות הירקון. דוגמה נוספת: קטע מספר 20 מתחיל במקורות הירקון וממשיך למצפה מודיעין.
- פסקה ד 10 עם עליית הפופולריות של שביל ישראל מתגבשות סביבו פעילויות רבות של קבוצות מטיילים ושל גופים ציבוריים, המעוניינים לתרום לשדרוגו של השביל ולחזק את מעמדו כטרק הלאומי של ישראל. השביל מהנה למיטיבי לכת רבים.
- פסקה ה יש גם כאלה שדואגים לשלומם של הצועדים בשביל, ומסייעים להם. הם זכו לכינוי "מלאכי השביל", תופעה שכנראה ייחודית ומיוחדת לשביל ישראל. מלאכי השביל פועלים בהתנדבות. הם מסייעים בחילוץ, בהטמנת מים באזורים בעייתיים, מארחים על כוס קפה, מסייעים בהעברת ציוד, ואף מציעים מיטה חמה ומקלחת, או פיסת דשא להקמת אוהל.
- פסקה ו ניתן למצוא את רשימת "המלאכים" המלאה באתר החברה להגנת הטבע.
- פסקה ז 15 הוועדה לשבילי ישראל מקיימת תדרוכים למטיילים המבקשים לצאת ולטייל לאורך שביל ישראל. בתדרוכים אלו ניתן לקבל עדכונים בשינויים בתוואי השביל, עצות והדרכה בנושא "עשה ואל תעשה" לאורך השביל, כיצד להתכונן למסע לאורך השביל, מה לקחת ומה לא לקחת, ועוד. התדרוכים מתקיימים בבניין החברה להגנת הטבע שבתל אביב.
- פסקה ח 20

השאלות

ענה על השאלות.

1. א. על פי טקסט א, הגדר מהו שביל ישראל.

ב. קרא שורות 10-17 וענה על שני הסעיפים הבאים.
(1) ציין יתרון אחד שיש לטיול בשביל ישראל.

(2) ציין חסרון אחד שכרוך בטיול בשביל ישראל.

2. "יש גם כאלה שדואגים לשלומם של הצועדים בשביל, ומסייעים להם. הם זכו לכינוי 'מלאכי השביל'". (שורה 13)

א. מה פירוש המילה "מלאך" בהקשר זה? הקף במעגל את התשובה הנכונה.

- מטייל קבוע בשביל.
- אורח שבא לטייל.
- אדם שעוזר ומציל את המצב.
- אדם שעוזר לבעלי החיים בטבע.

ב. (1) איזה אמצעי לשוני קיים בצירוף "מלאכי השביל"? סמן את התשובה הנכונה.

- מטאפורה
- דימוי
- חזרה
- האנשה

(2) הסבר את האמצעי הלשוני שבחרת בסעיף (1).

3. א. על פי טקסט א, פרט מה עושים "מלאכי השביל"?

ב. על פי טקסט א, היכן יוכלו המטיילים למצוא את רשימת "מלאכי השביל"?

4. בפסקה ד (שורה 12) מופיע הצירוף מיטיבי לכת.

על פי המילון, ההגדרה של הצירוף "מיטיב לכת" היא:

בעל יכולת הליכה למרחקים ארוכים, מטייל למרחקים באמצעות הליכה.

איזה מן המשפטים הבאים מביע את משמעות הצירוף? הקף את התשובה הנכונה.

- התינוק שלנו סוף סוף עומד, הוא אף מיטיב ללכת על שתי רגליו.
- גדעון נפל מהגג, ולאחר הפציעה הוא מיטיב ללכת.
- האנשים שהשתתפו במסע לצפון הארץ הם מיטיבי לכת, ובכל שבוע הם נהנים מסביבה חדשה ומנוף מרהיב.
- האם תרצו ללכת על הקרח? ניתן לכם ציוד שיעזור לכם ללכת היטב!
- מיטיבי לכת, למענכם פתחנו מסלול הליכה מיוחד ממערב לירושלים!

טקסט ב

לפניך מפה עם נתונים.

עיין בה, וענה על השאלה הבאה.

5. מה נועדה לייצג המפה שלפניך? הקף את התשובה הנכונה.

- האורך של המדינה.
- שביל ישראל.
- המרחק שבין אילת לעפולה.
- צבעים מעניינים של מפה בכלל.



טקסט ג

לפניך **כרזה** מתוך דף עידוד להשתתפות בטיולי שביל ישראל.

שביל ישראל לרוכבי אופניים

שביל ישראל הוא נתיב הליכה לאורך כל מדינת ישראל, מקיבוץ דן בצפון ועד אילת. אורכו כ-1,000 קילומטרים.



שביל ישראל הוא מסלול להולכי רגל, אבל יש בו מקטעים המתאימים גם לרוכבי אופניים. בשנת 2006 סימנה ועדה את השבילים לרוכבי האופניים, ובשנת 2011 נפתח המקטע מאילת ועד שחרות שאורכו 85 קילומטר. ציבור הרוכבים מוזמן ליהנות מטיול מהנה בשילוב ספורט בריא.

השאלות

ענה על השאלות.

6. חברת הפרסום "וואו" צריכה לחבר משפט אחד שייכתב בכניסה למרכזי תרבות בארץ, ובו יועבר המסר הבא: **חשוב לטייל בשביל ישראל**. חבר משפט אחד שיעביר את המסר.

7. לפניך **דיאלוג** בין נועם לבין רוני העוסק ב**ציוד**:
נועם ורוני רוצים לטייל בשביל ישראל בחודש נובמבר. זהו חודש קריר אבל נעים. הטיול מתחיל בצפון, וההליכה היא לכיוון דרום. שניהם מתכננים את רשימת ה**ציוד** אשר ייקחו עמם.

נועם: רוני, אנחנו צריכים לקחת לצפון בגדים חמים, כי בעונה הזו קרררר.
רוני: כן, אני יודעת. אבל בהמשך, דרומה יותר מתחיל להתחמם, ואפילו יש יתושים בלילה.
נועם: טוב. ניקח גם בגדים קלים וכובע. תרסיס נגד יתושים, מפות, כמובן, נעלי הליכה טובות...

רוני: בשביל מה מפות? יש לנו waze או תוכנות נוספות בטבלט שלנו...

נועם: נכון, אבל אם לא תהיה קליטה? ואם המכשיר לא יעבוד? ליתר ביטחון צריך להצטייד במפות.

רוני: אופס, על זה לא חשבתי. ואל תשכח, עזרה ראשונה! אה, וגם שק שינה. ואיפה נקנה אוכל ומים?

נועם: מהישובים שלאורך השביל.

רוני: זה מצריך סטייה מהמסלול, נכון?

נועם: כן. לדעתי, מדי פעם נצטרך לסטות כשני קילומטרים מהמסלול לכיוון יישובים בדרך.

א. מהם המאפיינים הלשוניים של דיאלוג? פרט ארבעה.

ב. ערוך את רשימת הציווד של רוני ונועם בצורה מאורגנת (רק את הפרטים שהם מזכירים בדיאלוג).

ג. רוני הציעה לנועם לקחת איתם שני דברים נוספים: מטריות ורצועת ניילון בגודל של 2 מטרים על 2 מטרים.

- מדוע לדעתך הציעה רוני להוסיף את הפריטים הללו?

- האם אתה מסכים איתה? נמק את דבריך.

8. א. העתק מן הדיאלוג שמונה מילים המשקפות את קולו ואת דעתו של מי שמדבר.

ב. ציין את תרומת המילים האלה לתוכן הכתוב.

ג. במה שונות מילים אלה מן הניסוח: "צריך להצטייד במפות"?

טקסט ד

מה זו השטות הזאת?

(אליעד בר-זיו, תלמיד יא, מתוך כתבה בעיתון בית ספר "בן גוריון", 2017)

פסקה א	בעוד שבועיים שוב נצא אני וחבריי לטיול שנתי בנגב. שוב המורים יעסקו בהסברים אינסופיים כמה חשוב לטייל בארץ. למה? אני שואל. ככה! הם עונים.
פסקה ב	"רק ככה תוכל להכיר טוב יותר את הארץ הזאת!" ואני תוהה, האם באמת כדי להכיר את ארץ ישראל, אני צריך ללכת...?
פסקה ג 5	ראשית אין מדינה בעולם שאזרחיה מכירים אותה רק דרך הרגליים. שנית, אני טוען שבאמצעות האמצעים הטכנולוגיים והרשתות החברתיות כל אחד יכול ללמוד על כל מקום בעולם. רוצה לראות את הגנים הבהאיים שבחיפה? יש ביוטיוב! רוצה לקרוא על העיר צפת היפה? יש בוויקיפדיה. רוצה להתארח בסוכה בשכונת מאה שערים? אם לא הצלחת להגיע לשם, תמיד יש מישהו שמעלה סרטון לפייסבוק....
פסקה ד 10	אני מסכים לטענה שישראל יפהפייה ושיש בה מגוון נופים, אבל חושב שלא חובה לצאת לטיולים רק כדי להכיר את הארץ דרך הרגליים, מה זו השטות הזאת?

חובה-חובה-חובה לטייל בישראל!

(תומר וולר ועדי כהן, תלמידי יא, מתוך כתבה בעיתון בית ספר "בן גוריון", 2017)

- פסקה א
- "קום והתהלך בארץ" כתב המשורר יורם טהר לב, והתכוון ללמד עד כמה חשוב לטייל בארץ שלנו. כל אדם זקוק למרחב ששם יהיה ביתו, ושם יחוש כמו בביתו. אנו חושבים שטיולים רגליים מהדקים את הקשר של האדם עם המקום שבו הוא מטייל. הטיול הרגלי מאפשר לכל אדם להכיר את הסביבה, להיקשר אליה, ובעתיד להתגגע אליה. תחושות אלה מחזקות את תחושת השייכות של האדם אל המקום שבו הוא מטייל. אנו מאמינים שצעידה מאפשרת לחוש את האדמה ואת הארץ, לבחון כל פיסת נוף, לחוות את הדרך בקצב של הליכה, המאפשר זמן להתבונן בנוף, לבחון כל פרח, להפוך כל אבן.
- פסקה ב
- 10 מי שחושבים שגם בנסיעה אפשר ללמוד על הארץ ולהתרשם מנופיה, אולי צודק, אבל ההשפעה של טיול בנסיעה על הקשר של האדם אל המקום, אינה השפעה חזקה, לכן אנו טוענים שחובה, חובה, חובה, לטייל בישראל. יורם טהר לב בשירו כותב עוד כי: "...ודאי תפגוש בדרך שוב את ארץ ישראל, יחבקו אותך דרכיה של הארץ הטובה..." ואנו מוסיפים, שלטייל בארץ ברגל זה כמו אהבה ממבט ראשון.

השאלות

9. בשני הטקסטים, ד ו-ה, שני תלמידי בית הספר "בן גוריון" פָּתְבוּ מה דעתם על טיולים רגליים בארץ.
- א. כתוב מהו היחס בין שתי הדעות. שתיהן:
- מנוגדות
 - מסכימות
 - אחת מדגימה את הדעה האחרת
- ב. הוכח זאת מן הטקסטים.
- הוכחה מטקסט ד לעמדת הכותב:

הוכחה מטקסט ה לעמדת הכותבים:

- 1 את השיר "קום והתהלך בארץ" כתב יורם טהר לב והלחין יאיר קלינגר.

10. א. בטקסט ד, שורה 1, כתוב:
 "בעוד שבועיים שוב נצא אני וחבריי לטיול שנתי בנגב. שוב המורים יעסקו בהסברים אינסופיים"

מה פירוש הצירוף: **הסברים אינסופיים**?

- הסברים קצרים
- הסברים שאינם נגמרים
- סבר פנים יפות
- סבר פנים סופי

ב. מהו המשלב הלשוני של טקסט ד? _____
 ג. ציין שני מאפיינים של משלב לשוני זה, והצג דוגמה אחת לכל מאפיין.

		מאפיינים
		דוגמות

11. א. קרא את שתי הכותרות של שני הטקסטים.
 כתוב את האמצעי הרטורי הבולט בכל אחת מהן. בחר בתשובתך ממחשן התשובות.
 מה זו השטות הזאת?
 חובה - חובה - חובה לטייל בישראל!

מחשן תשובות: לשון דיבור, שימוש בניגודים, פנייה אל הקוראים, חזרה על מילה לשם הדגשה וחיזוק המשמעות.

ב. מצא בטקסט ה את ההתייחסות לטענת הנגד ואת ההפרכה שלה, וכתוב אותן.
 ההתייחסות לטענת הנגד: _____
 ההפרכה: _____

סיכום ממצג (20 נקודות)

ענה על שאלה 12.

12. משרד התיירות בישראל מבקש לעודד צעירים לטייל בארץ הקודש. לשם כך יש לכתוב מאמר מידעי המסתמך על הטקסטים שקראת. כתוב מאמר (בהיקף של כ- 150 מילים) בנושא שביל ישראל והדעות השונות על הכרת הארץ באמצעות טיולים רגליים.
 בכתבתך הסתמך על שלושת הטקסטים. הקפד על דרכי המסירה המקובלות ועל אזכור מקורות המידע בגוף המאמר ובסופו (ביבליוגרפיה)
